

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60/ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTINO / OGLAŠI PO
CENIKV / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORTJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO
ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČVJEJO
POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Dr. J. D.:

O politiki in programih.

Današnja povojna doba nosi poleg vsega drugega slabega in neveseliga na sebi tudi sledeč nemoralen kriterij, ki bi se dal s par besedami označiti takole: narod je potreben radi ministrov, da zamorejo živeti in da imajo neko zaposlenje, državljani in volilci morata biti tu radi političnih strank in njihovih voditeljev, delavec, invalid in sirotinja sploh, pa v to svrhu, da zamorejo najrazličnejši socialci spuščati v svet **neresne in visoko doneče fraze o socialni pravičnosti**. K temu bi se dalo morda pripomniti še to, da so bile **oblastne skupščine** osnovane največ v to svrhu, da najdejo v njihovih odborih v prvem redu prijetno zavetišče in mastne dohodke nekaterim, ki hočejo biti vsaj »ta mali« ministri, ki že ne morejo vsem uspeti, da bi bili oni »pravi« ministri, z avtomobilom in salonskim vozom.

Najsi se zdi na prvi pogled ta beseda absurdna, vendar je temu tako. Svetovna vojna je vršila svoje razorno delo tudi v ljudskih značajih. Pomehkužili, razblinili in naravnost izginili so žalibog oni temelji značajev, ki so svojčas sestali iz železne doslednosti, globokega poštenja in plemenitega tekmovanja za vsem dobrim. Vseh teh nedostatkov začetkoma niti nismo tako nazorno opazili, ker so se še večinoma skrivali v privatnih sferah. Pozneje pa so ti nedostaki s takim pogumom in s tako čudno predrznostjo stopili na plan tudi v javnem življenju in predvsem v takozvanem političnem življenju, da je dal v to vsakemu iskrenemu nacionalistu mnogo misliti. Ne samo pri nas, tudi v drugih državah in pri drugih narodih je začelo politično življenje pogrešati gor navedenih temeljnih osnov privatnega in javnega udejstvovanja. Ni čuda, da smo pa v tem oziru tudi mi Jugoslovenci morali napraviti trško in nevarno preizkušnjo; saj smo šele pravzaprav v sedanjih novi državi dosegli oni »parlamentarizem«, radi katerega smo svoj čas s takim hrepenenjem gledali na Francijo in Belgijo. In — žalibog — pograbilo smo ta »parlamentarizem« od napačne strani, tako, da je ono, kar je narodu prinesel, vse prej, kakor dobro in da je ta narod in vsak državljani, ki mu želi dobro, tega parlamentiranja do grla sit.

Žrtve, ki sta jih narod in država doprinesla parlamentarizmu, so ogromne. V časih, ko so skoro vse politične stranke deloma pozabile, deloma zatajile in namenoma potepale stare absolutne pojme pošteno-

sti, doslednosti in resnicoljubnosti, deloma pa te pojme v najgorostnejših in v naravnost rogajočih se formah na novo ustvarile, je to nujna posledica, ki ne more več prese- nečati. V časih, ko se iz razlogov parlamentarizma in radi najbolj osebnih konjunktur vlačijo veleizdajci iz ječe naravnost na ministrske stolice, drugim pa se nakazujejo ministrske pokojnine za vsa leta njihovega veleizdajniškega početja nazaj, ko so si narodovi zastopniki edini v skupščini le glede povziranja poslanskih dnevnih in ko se nacionalistični vzklik kvitira s pendrekom in ječo — v teh časih ne more ničesar več prese- nečati. Radi tega je **parlamentarno in politično pošteno, če politik — katoliški duhovnik javno in opetovano laže, da bi onemogočil in ubil svojega političnega nasprotnika, ki pa mu je i po jeziku i krvi brat** — če se državnega uradnika v vsej njegovi bedi in kljub solzami njegove družine premešča, kakor ne bi delala niti svinja z mehomo, samo zato, ker si je drznil ohraniti doslednost značaja — če se državna vprašanja rešujejo preko strankarsko-političnih krajevskih organizacij in če se — z eno besedo — svobodni državljani motri le z vidika njegovega političnega pripadništva. Dosledno je pa, če ena politična stranka tekom par ur — dokler ni na vlasti — iz svojega globokega programatičnega prepričanja pobija vse ono, kar par ur kasneje — ko pride na vlast — kot absolutno dobro in osrečujoče odobrava — seveda iz istega globokega prepričanja, ali pa če je, dokler ji gre za političen kapital, bolj ustavna kot Ustava sama, nato pa, ko zdrkne iz oblasti in ministrskih stolic, slovesno proglašča, da se kljub svojim prejšnjim izjavam ni odrekla svoji avtonomiji.

Si duo faciunt idem, non est idem. »Parlamentarizem« je pri nas omogočil, da je ena in ista stvar pri gotovih ljudeh tekom par dni **absolutno dobra in absolutno slaba, kakor pač kažejo parlamentarni vidiki**. Predlog, ki ga iznese nasprotna stranka, je vedno absolutno smešen, naperjen proti narodovemu blagostanju in demagoški; isti predlog, predlagan iz lastnih vrst pa je genijalen, narekovan od državnih interesov in narodu koristen. Ena in ista beseda, napisana v nasprotnem časopisu, je prostaška, revolverski žargon, naperjen proti veri in samemu Bogu, v lastnem časopisu napisan pa pomeni trdnost strankarskega značaja in pošteno ter Bogu dopadljivo kritiko političnih na-

sprotnikov. In končno je premešče- nje ubogega uradnika iz lastnih vrst kruta politična maščevalnost, ona iz nasprotnih vrst pa samo prava svoj čas storjene krivice.

Ali se pri vsem tem naši **parlamentarci še lahko čudijo, če narodova morala sčasoma sama pričinja omahovati?** Naši takozvani »politiki« sami pripravljajo pot temu žalostnemu pojavu. Naš človek namreč takih pojavov in dejanj ne imenuje z besedo »politiko«, ampak jo sam pri sebi pojmi in občuti z njeno pravo označbo kot laž, zahrbtnost, nepoštenost, nedoslednost in goljufigo. Ko pa vidi, da vse to niti ni kaznjivo, niti v očeh naših »politikov« ne- častno, ampak domoljubno delo, za- ide nehote sam na to zgrešeno pot. Tako smo prišli do tega, da se človeka ne sodi več po značaju, ampak le še po strankini legitimaciji. **Lahko si največji poštenjak, vendar te en sam orjunaški znak v očeh gotove kliče postavi na stopnjo tatu, tolovaja in brezbožnega morilca, do- čim lastnemu pristašu sodno kazno- vana perversnost, nemoralnost in nepoštenost nikakor ne odvzame ugleda kremenitega in vseskozi po- štenega moža.**

Motijo se naši »politiki«, če mi- slijo, da pojmujejo »politiko« in parlamentarizem od prave strani. Poli- tična pot naj bi pomenila le taktiko, ki zamore pač biti pri različnih strankah različna, ki pa bi vedno le morala peljati do enega in istega skupnega cilja, namreč do blagoštan- ja in sreče ter ugleda naroda in dr- žave. Vsega tega pri nas ni. Politično udejstvovanje v nekaterih naših strankah pomeni osredotočiti svo delavnost le v to, da se nasprotnika osmeši, opjtuje, onemogoči in mo- ralično ter gmotno ubije. In vendar imajo vse politične stranke vsaj v svojih pisanih programih napisano vse lepo in dobro. Lepota, dobrota in poštenost pa so absolutni pojmi, ki ostanejo vedno enaki in isti, naj se jih pogleda in posmatra od ka- terekoli strani. Če tedaj nekateri naši strankarji odklanjajo vsako sode- lovanje tudi pri dvigu teh človeških dobrin, je to znak, da so se že dav- no ločili od svojih tako lepo napisanih programov in da služijo njihova »politika« danes le še njihovemu na- puhu, samoljubju, trebulu in brez- mejnemu pohlepu.

Kje je iskati vzroka tem nevese- lim pojavom? V tem, da se danes za onega, ki se »politično« udejav- je ne zahteva več belo oblačilo, toga candida — ker bi sicer narod imel naenkrat preveč brezposelnih poli- tikov — ampak zahteva večina strank od njega, da zna dobro lagati, klevetati, jemati čast svojemu na- sprotniku in hujskati narod k ne- strpnosti ter ga ščuvati k pokolju in popolnem uničenju političnega na-

sprotnika. In drugi glavni razlog, ki dopušča tak način političnega ude- jstvovanja, pa tiči v tem, da večina političnih strank za zasledovanje si- cer lepo napisanih programov nima prav nikake sankcije.

Kajti vsaka politična edinica in grupa bi se morala opirati pri svo- jem delu in udejstvovanju na etične in moralne temelje, ki so vsebovani tako lepo v njenih teoretično pisa- nih programih. Da pridejo te etične in moralne osnove v kri in meso vseh pristašev, to bi morala biti prva in najvažnejša naloga vseh naših političnih včelij. Ne bo sreče in bla- gostanja v narodu, dokler se bodo bratje zmerjali med seboj na koman- do nekaterih napuhnjanih dobičkar- jev, ki se smatrajo za od Boga ma- ziljene vodje tega naroda. Ne bo za- dovoljstva in bratske ljubavi v tem narodu vse dotlej, dokler drug dru- gemu ne bomo priznavali človeškega dostojanstva, dokler bomo nad neuspehom brata — političnega na- sprotnika občutili veselje in škodo- željnost in dokler ne bomo vsaj po svojih močeh in po svoji vesti zasta- vilili vse svoje sile, da dvignemo z našo lastno poštenostjo, prizaneslji- vostjo in strpnostjo ono v narodu. **Proklet bo on, kateremu je narod sredstvo, politika pa cilj in ne obrat- no in ki razume politiko tako, da apelira le na slaba in nizkotna ču- stva v človeku, mesto, da bi se mu ponudil za vodnika k resnično do- bremu in plemenitemu.**

Žalibog smo se morali uveriti, da manjkajo večini političnih strank taki osnovni in jaki notranji temelji, ki bi jim jamčili za možnost izvedbe svojih teoretično pisanih programov. Temelj internacionalne solidarnosti je baš pri naših internacionalah do- živel za svetovne vojne popočno razočaranje in polom, gospodarske interesne skupnosti so sploh name- njene le v protežiranje enega sloja napram drugemu, takozvani verski temelji nekaterih političnih strank pa so se že sploh popolnoma razblinili

Jugoslovenci in Vatikan.

Med vsemi narodi, kar jih je pod patronanco papeške tiare, so gotovo od te najboj pozabljeni in zanemarjeni jugoslovenski pastorki. Dočim je Vatikan napram narodom, ki rogoviliho in zahtevajo svojih prav- nice nadvse ljubeznivi, pa makar so afrikanski Bušmani ali kitajski bolj- ševiki, ne mara in ne mara čuti ob stran potisnjenih vernih jugosloven- skih ovčic, ki prosijo samo mrvice od onih bogatih darov milosti in na- klonjenosti, katerih, so sicer deležni vsi ostali.

Jugoslovenci smo nadvse rimsko- katoliški in bolj papeški od papeža

in razgalili v vsej svoji absurdnosti, ker so vedno oznanjevali le sovra- štvo. Niti malo ni bil verski temelj sponob, da ustvari strpno, bratsko in zadovoljivo harmonijo v narodu. Ta temelj služi le kot plašč, pod ka- terim more zleži največji brezna- čajni brezverec preko hrbta resnič- nego pobožnega in poštenega našega človeka do korita in do polne bisage. Da verska fraza in verski moment ne pomenita nikake sankcije in ni- kake gotovosti za doseglo narodne- ga blagostanja potrdi najbolj dej- stvo, da je krščanski kapitalizem hujši kot katerikoli drug in da dela- vec — krščanski socialist prav tako zaman pričakuje usmiljenja od svo- jega gospodarja — krščanskega ka- pitalista, kakor od kakega madžar- skega žida.

In vendar sta v nas temelj in ide- ja, ki sta edina sposobna, da pome- deta enkrat za vselej s starimi, pre- živelimi in lažnivimi frazami ter uravnata delovanje in mišljenje nas vseh k plemenitemu tekmovanju za doseglo blagostanja in resničnega bratstva v narodu. **Ona misel je to, ki je vezala naše mučenike iz Suhe- ga bajerja in iz Radgone z onimi na Ceru in v Albaniji, ona zavest na- cionalistične, bratske, jezikovne, krvne in rasne skupnosti, ki edina more rešiti naš narodni problem.** Država, narod in bratska ljubav so nam program, nacionalna zavest pa sankcija tega programa. Nacional- na zavest je uravnala delovanje naših junakov, ko so palagali svoja življenja, nacionalna misel — prava, iskrena in poštena — bo vedno bra- vilna in le narodu in Domovini v do- bro usmerila tudi naše bodoče delo. V dne, ko se organizacija jugoslo- venskih nacionalistov reorganizira in strinja svoje mlade moči za nov pohod na pot oznanjevanja jugoslo- venskega nacionalnega evangelija, bodi iskreno pozdravljen vsakdo, ki stopi čistih rok v naše vrste, da z nesebičnim in požrtvovalnim delom pomaga čim prej uresničiti našo voljo.

LISTEK.

C. Golar, Njiva zori.

Golar je za Župančičem najmoč- nejša pesniška individualnost v so- dobnih slovenski literaturi. Ker je vznikel direktno iz naroda, je s svo- limi deli pronicel v narod in postal tako popularen, kakor nihče izmed vseh naših sodobnikov. Njegova go- vorica je naravna, njegovo čustvo- vanje je povsod tesno vezano z na- ravo in tu in tam naivno in priprosto, kakor more biti le pri narodnem pesniku, ki mu je tuja vsaka izumet- ničena kultura. Narava se mu je raz- galila do skrajnosti, pžna vsak njen utrip in ko z Gregorjem oženi mlade ptičke, gre vasovat k kmetijskim de- kletom in jim poje serenade, da gan- ljivejših do zdaj še ni prepeval noben seljaški trubadur.

Njegova domena je bila do zdaj gorenjska ravnina gor do Kranja in ni segla niti do Grintovca. To je bilo kraljestvo njegove poezije — svato- val je maku, pšenici, škrančku, če-

belici, javorju in se je kot pravi go- renjski fant zasmejal vsem dlako- cepcem in kulturnim evnuhom, ko je pripeljal v svoje kraljestvo vdovo Rošlinko. In se je fantovsko smejal, ko so obmetavali evnuhi vdovo s kamenjem in jo je ljudstvo priznalo za svojo. A Golar se je umaknil v Slovenske gorice; živel je tam in svatoval s škoric, črički, grozdki — sredi loze, pod brajdo, pod zvence- mi klopotci; smejal se je v hramu z viničarkami; z gospodarji, z delavci — in je nam napisal s solničnimi be- sedami idile, ki jih najdeš edinole v Slovenskih goricah in do zdaj še ni- kjer v slovenski knjigi.

Vsa njegova zbirka je polna sve- že objestnosti, ki je ne najdeš nikjer več pri naših modernih poetih. Golar je struna tihotižja naše narave in naših ljudi in ta struna zazveni, če se mu kolkčak nasmeje narava. In ni čudno, da so se v njegovi duši strnile vse melodije v eno samo ve- liko simfonijo — v slavospev domo- vini, materi vsega, kar je opeval vse svoje življenje. Golar je bil vsekar naš in nacionalist, zagrizen in neiz- prosen; v najopasnejših trenutkih ni

oklevaj ter je skoro brutalno prizna- val svoje jugoslovenstvo. In zdaj je pokleknil pred oltar domovine: v krasni »Molitvi« izreka svoje domo- vinski konfiteor, tako iskreno in na- ravno, kot more moliti samo prvi pesnik, Snežniki ob Korotanu so mi samo roke domovine, iztegajoče prste proti nebu v filii prisegi:

Ne klonite glave, sinovi — ali vidite svobodno ptico? Prost in silen v brezmejnem obzorju jastreb in sokol vihari — Bog Perun, bog Triglav ti kliče: Sloven, ne udaj se, udari!

Ujedinjenje ni šlo brez odušev- ljenja mimo njega. V »Viharju svo- bodce« kliče vse zaslužnjence in jim z vriskajočim glasom oznanja našo osvoboditev, za katero smo trpeli in delali s krvjo:

Mi smo prisekali, ko smo zidali, skalnate klade trdo tesali — mi smo prisekali, ko smo umirali, v zarje prihodnjih se časov ozirali.

Da pa ostane ta osvoboditev več- na, zato moramo delati, ne samo z oficijelnim, tradicionalnim uma svlt-

lim mečem, zaslanjati jo moramo z brezobzirno močjo; varovati doma- čih izdajic, prežečih iz licemernih, gladko obratih obrazov, varovati se- stradahe vočje golazni, lajajoče s sedmih, oskubljenih gričev...

Sedem oskubljenih mečev se ti klanja in bedi in straži pred tvojimi vrati. Kdo si upa te drzno pogledati? Jaz te kličem: Mati!

Vstani in pred vrati nas brani! Golarjeva najnovejša zbirka pes- mi je nekaj posebnega sredi naše današnje literarne mizerije. Vsak iz- med nas, ki ljubi to našo od Boga nam podarjeno zemljo, bo segel po nji. Knjiga ga bo bogato oškodovala za vso strašno praznino, ki se šopiri danes po vseh dušah in vsem jav- nem življenju in ki tako čudno do- kumentira našo mentaliteto v velikih današnjih časih. Jos, Vandot.

Vladamo ...!

Hi, hoj, ti osliček moj! polen voz sva naložila, dobro bova zaslužila, Hi, hoj, ti osliček moj!

Hi, hej, voziva naprej, dokler imava voziček dobro vozi moj osliček. Hi, hej, voziva naprej.

I, ha, dobro plača Nikola. Za slovenske te pravice pride nam denar v mošnjice, I, ha, Uzun Nikola, plačo da.

Hi, haj, z nami je Božo policaj! Dobro Božo ti oslička vodi, da na Zaloško jo cesto ne zabodi. Hi, haj, z nami je Božo, železni kancler — prvi policaj.

Ako bi ne bili rimsko-katoliški Jugoslovenci šle brez trohice narodnega ponosa, potem bi jim morala že zdavnaj zavreči kri v žilah in danes tako gluhi Vatikan bi se že moral tresti pred enodušnimi in močnimi protesti onih, ki čuvajo vrata v Orient.

Ker pa smo dobri in lojalno rimsko orientirani Jugoslovenci, seveda niti v sanjah ne protestiramo in vselej vdano oprtamo naše romarske culice, čim nas pozove Rim ter neseemo svoje bore od ust pritrpane pare v nikdar polne tresore fonda Petrovega novčiča. Da se nam nato blagi in debelušno rejeni rimski gospodje smejejo, ni prav nič čudnega, kakor tudi ne to, da še nismo doživeli onega skrivnostnega jutra, o katerem vedno govore našim prevzvišenim škofom, čim jih le ti pobirajo najponižnejše za sence naših pravic.

Kriza ljubljanskih gledališč rešena.

Da moremo o takozvani krizi narodnega gledališča v Ljubljani poročati, moramo najprej pregledati vsaj po številkah glavno osebje gledališke uprave. Imamo najprej novega, tudi umetniško popolnoma novo usmerjenega intendanta, nato glavnega tajnika, potem direktorja opere, dalje direktorja drame, še dalje ekonomista, enega knjigovodjo, njegovega pomočnika, blagajnika in blagajničarko, dve pisarniški pomočnici in opernega arhivarja. Zdej, ko se meče na cesto operno in še posebej dramsko osebje, se pa nastavlja v že tako po številu premočno upravo še posebni in osebni tajnik novega gospoda intendanta, imenovan tudi arhivar, ki je gotovo neobhodno potreben za velikanski in historično važni dramski arhiv, ki obsega mogoče veliko povedano kakih dvesto števil, izkušeni mladenič Ciril Debevec, stalni razglaševalec permanentne krize narodnega gledališča v Ljubljani, ki je z njegovo nastavitvijo samo ob sebi umevno popolnoma rešena vsaj tako dolgo, dokler se ne pojavi nov Ciril Debevec.

Še o Grčarevcu.

Mentaliteta našega naroda je menda že taka, da se razburi ali navdušuje samo ob priliki izrednih dogodkov, potem pa pozabi na vse prisrge, obljube, ali — grožnje. Pozabi večinoma tudi ne samo na mrtve žrtve ideje, ampak pozabi tudi na žive, ki bodisi na en ali drugi način — ob takih dogodkih nastradajo. Istotako se je zgodilo tudi s Pavlom Žigonom in Josipom Zajcem, ki sta bila ob priliki znanega napada oboroženih uslužbencev »miroljubne Italije« dne 19. marca 1926 v Grčarevcu — na našem ozemlju težko ranjena. Nihče se ne spomni, da je zlasti Žigon težko prizadet, ker je ostal trajen invalid na roki, plačati pa bo moral sam zdravnika in bolnico. Vse prošnje in intervencije na velikega župana in ministrstvo zunanjih del niso do danes nič zalegle. Kot bi vladni zastopniki bili gluhi, ko se gre za zaščito lastnega državljanca pred zahrbtnim napadom toli proslavljenih potomcev Machiavelija!

Med tem pa poteka čas in z njimi se lepo uresničujejo grandiozni načrti, katere sta zasnovala v bratskem sporazumu črnosrajčni Quirinal in s papeško belino odeti Vatikan.

Postopanje Vatikana z Jugoslovenci kriči po temeljiti remeduri. Jugoslovenom je danes potreba bolj, kakor kdaj doslej priznanja enakovrednosti z ostalimi narodi v zajednici rimsko-katoliške cerkve. Ako Vatikan ne bo hotel te enakopravnosti priznati ter dovoliti katoliškim Jugoslovenom njih primitivnih pravic ter se postavil za njihove preganjanje brate pod Italijo vsaj na najskromnejši način, potem bodo morali le ti napeti i napram Vatikanu ostrejšo struno, odložiti svojo hlapčevsko zadržanje in nastopiti na način, dostojen svobodnega in samostojnega naroda. A. V.

Dramo obsekujejo kakor nerodni drvarji drevo. Ali ne vedo, da je drama glava slovenskega Narodnega gledališča, če naj to še sploh bo Narodno gledališče? Med drugimi so zadnji čas reducirali našega nacionalista Sancina, ki je bil vseskozi poraben in je prejemal ogromno mesečno plačo okrog tisoč dinarjev.

Tudi se širi po Ljubljani glas, da je odpuščen gospod Nablocka, ljubljanski Hamlet pa pozvan, naj poda ostavko. Odlični visoki pa so poveličani pravi zaupniki novega gospoda intendanta. Čujemo, da je končno tudi bivši dramaturg in sedanjí gledališki generalni (ne osebni) tajnik po dolgem vplivanju od raznih merodajnih faktorjev spoznal za bodoči glavni steber slovenskih igralcev gospoda Skrbinška, ki postane najbrž tudi bodoči ljubljanski Hamlet. Čuje se, da namerava g. intendant namesto odslovljenih igralcev sprejeti brata gosp. Skrbinška in brata g. C. Debeveca in na ta način bo kriza ljubljanskega gledališča še popolnejše rešena. Prvi naj bo pridobitev za dramo, drugi pa atrakcija za opero.

Nedavno tega so bili ti kobaridski »heroji«, ki so kot navadni banditi vdrlí v naše ozemlje in napadli mirne ljudi — v Trstu pred »neoporečeno« italijansko justico — oproščeni! Naj se sedaj vsak zamisli v položaj teh dveh revežev in se vpraša, kaj bi v podobnem slučaju napravil? Prepričani smo, da so tudi na višjih upravnih mestih še gospodje, ki imajo tdkoli uvidevnosti, tako napram javnosti, kot napram obema prizadetima, da se taki slučaj ne smejo kar tako pozabiti, ker državljani ima tudi pravice, ne samo dolžnosti! Zato smo tudi uverjeni, da bo gospod veliki župan dr. Vodopivec uporabil ves svoj vpliv in vso svojo moč ter svojo obljubo, da se bo za zadevo zanimal, izpolnil v prid žrtvama italijanskega barbarstva!

Stroji za špičenje svinčnikov.
THE REX CO., Ljubljana.

tiranskemu režimu Abdul Hamida. Dasiravno mlad in neizkušen, brez zadostne izobrazbe, sem bil najvnetejši propagator zblizanja z Bolgari. Slučaj je nanesel, da sem se jaz v tej skupni akciji poslednji ločil od bolgarskega vojvode Jordana Sofijanova.

Ilinski ustanak leta 1903., kateri je bil predhodnik naslednje velike ustaje, je bil organiziran in podpiran skupno od Bolgarov, v še večji meri pa od Srbov. Dokaz temu je svečan sprejem vojvode Borisa Sarafova v Beogradu, ki ga je univerzitetna mladina nosila na ramah preko Terazij. Saj so se pa bolgarski študentje večinoma šolali v Beogradu, dokler je bila Bolgarija še vazalna kneževina.

Križarske vojne, v katerih so se Nemci in Francozi, združeni po isti krščanski ideji, borili rame ob rame, umirajoči po Makedoniji od nalezljivih bolezní — so mi bile kakor vizija in glavni povod za medsebojno toleranco in skupno sodelovanje z Bolgari.

Kakšna sreča za nas, da bi že takrat uspela in triumfirala ideja, za

Po predavanju Kostova.

Impozantna je bila manifestacija za jugoslovensko-bolgarsko zblizanje v Unionski dvorani in ne dvomim, da bodo izvajanja Kostova rodila sadove posebno po zaslugi naše omladine. Ker sem pa prepričan, da bi se našim akademikom v veliki meri lahko priskočilo na pomoč in v njih razbremenitev in pospešitev plemenitega dela, bodi mi dovoljeno, da na tem mestu iznesem par predlogov na naslov onih, ki bi lahko z malo volje in samopozrtvovalnosti prispevali k stvari.

Omenim naj v prvi vrsti naše Narodno gledališče, ki bi pač brez rizika za moralni kakor tudi gmotni uspeh lahko povabilo bolgarske igralce na gostovanje z nekoliko narodnimi dramskimi igrami v Ljubljano in Maribor ter po možnosti v Celje. Siguren sem, da bi se naše občinstvo v polni meri odzvalo, kakor je to storilo za časa gostovanja Hudožestvenikov, kljub temu, da po večini ni obvladalo bratskega ruskega jezika. Pa tudi pojedine operne pevce in pevke bi lahko povabili na gostovanje n. pr. v Boris Godunovu, Pikovi dami, Evgenij Onegin ali v Prodnari nevesti za kar bi bilo gledališko občinstvo upravi hvaležno. Navedena gostovanja bi se lahko vršila tudi v zvezi z zagrebškim gledališčem, kar bi stroške turnee zmanjšalo ter bi temu primerno vstopnice ne bile predrage in obisk predstav omogočen najširšim slojem. Radi odmakle sezone bi se seveda gostovanja pričela v jeseni.

Da bi gostovanje katerega izmed bolg. pevskih društev napolnilo kon-

certno dvorano je odveč še posebej omenjati in le želeti je, da čimprej pride do tega, da naš narod ob tej priliki spozna bolgarske narodne pesmi.

Kako bi bilo hvaležno Zvezi kulturnih društev dijaštvo in ostalo občinstvo, ako bi priredilo v Ljubljani kakor tudi po deželi propagandna predavanja s pomočjo filmov ali vsaj skioptičnih slik o lepi Bolgariji ni potreba posebej omenjati in obisk dosedanjih podučnih predavanj naj mi služi v dokaz, da bi take aktualne prireditve nešteto krat polnile dvorane.

Tudi naši športniki bi lahko stopili v stik z onimi iz Bolgarije. Predvsem bi bili v to poklicani nogometaši. Radi velikih stroškov bi se seveda vršile tekme pod okriljem L. N. P., ki bi sestavili ljubljansko ali pa podsavezno reprezentanco proti Sofiji. Seveda bi svetoval skupo sodelovanje z Z. N. P. radi eventualnega prejšnjega gostovanja v Zagrebu, da tako oba podsaveza sorazmerno nosita stroške. Imenovano gostovanje bi se lahko vršilo že na primer 9. in 10. julija t. l. to je za časa ljubljanskega velesajma, tako, da bi si gostje tudi tega lahko ogledali kar pač ne bi škodilo našim razstavljalcem.

Priporočil bi razen zgoraj navedenih možnosti čim več medsebojnih stikov med škauti in drugimi organizacijami ter prepotrebni tečaj bolgarskega jezika za trgovske kroge, kar bi se v doglednem času zelo izplačalo. E. V.

Dopisi.

Zagorje ob Savi, Delavski praznik 1. maj se je letos v naših rudarskih revirjih žalostno obhajal. Vsi veličastni obhodi delavstva, ki so bili dosedaj v navadi, so odpadli. Krivda leži na aranžerjih slavnosti s prejšnjih let, ki so vedno take obhode izrabili v to, da so grozili s smrtjo in vislicami onim, ki so bili prvi resni prvoboritelji za delavske interese in kruh, ki pa se niso skladali z načeli raznih ne pod programom internacionala. A onih, ki ga izrabljajo in mu pijejo kri z živega telesa — tuje družbe niso videli — pač pa vedno tako nepriljubljeno rudarsko nacionalno delavstvo.

Izmed proslav bi moral omeniti sledeče:

Ob 9. uri je imela narodna strokovna zveza slavnostno zborovanje v Sokolskem domu. Glavni govornik br. dr. Bohinc je v zanimivem govoru očrtal pomen delavskega praznika. A najaktuelnejše za našega rudarja je službodajalec T. P. D., ki reže v današnji dobi svojemu rudarju tako ovsnen kruh. Za stvarna poročila je delavstvo govorniku gotovo hvaležno. Glavna točka, katero mora pričeti država uvajati, je znani paragraf iz »Vidovdanske ustave«, ki pravi, »delo je pod zaščito države«. Kakor hitro se prične le malo uresničevati ta temeljna točka našega socialnega programa, takoj bo rudarju malo lažje. Lepo je govoriti tudi predsednik g. Sedlar Vinko, ki je povdarjal veliko važnost udruženja delavstva v strokovne zveze in

v njih izvršenega energičnega dela vsakega posameznika.

Popoldne bi se imela vršiti zabava vsega naprednega življa v Št. Lampertu, toda tóča in dež nas je pričela bičati in tako ni bila ravno najboljša udeležba. Prijetno nam je bilo vseeno. Svobodno smo zadihali na zelenem Št. Lampertu in pozabili na črne rove in trud celega leta, pri katerem sta nas spremljala le obup in skrb. Za dobro razpoloženje je skrbela rudarska godba, za kar se ji tudi zahvaljujemo.

V ostalem sta se še vršili dve proslavi prvega maja. Na eni je zopet masa zapeljane mladine proslavljala Ljenina I. Krvavega — na drugi so se pa sestavljale vdanostne resolucije sodrugom, kateri se zaslepili pod vodstvom duhovščine in naših dičnih lajkov klerikalcev.

Le eno nam ostane — kar je edino sigurno, da se kmalu oboji zberejo pri nas, ki bomo edini izvodili pošteno borbo z izkoriščevalci do kraja.

Guštanj. Članek glede izvolitve Nemca podpredsednikom mlekarke zadruge je zadel v živo. Reagiraj je nanj tudi dopisnik »Slovenca«. Vidi se, da se slovenoborci hočejo priti ter hočejo to opraviti na ta način, da se izgovarjajo na »slične« slučaje pri raznih društvih.

Biti gost na čajanki ali pa biti predsednik gospodarske zadruge, se da ravno toliko primerjati, kakor pa sorodstvo Petra s salpetrom; to

lahko uvidijo tudi ljudje z debelo kožo.

Da je učitelj-Orjunaš učil Nemce slovensčine je prav in ni prav. Za novo vseslovensko mlekarstvo drugo bi bilo prav, če bi se bil njen predsednik naučil slovenski: bi vsaj ne bilo treba voditi sej te slovenske korporacije v nemškem jeziku v Jugoslaviji. Sicer pa učitelj-Orjunaš že davno obžaluje, da se lotil tega nevhvaleznega posla. Bilo je to leta 1921! Takrat še ni bil Orjunaš. To je postal šele iz nacionalne potrebe. In takrat je prekinil vsako občevarje, seveda tudi pouk z g. predsednikom. Spoznal je, da je bil ves trud zaman! Učenje slovensčine je bilo le »pesek v oči« na »zgoraj«, da bi inozemec lažje ostal v Jugoslaviji.

So pa med našimi Nemci tudi pošteni, ki so podpirali in še podpirajo naša narodna in prosvetna društva, ker so naš narod vzljubili in so Jugoslaviji hvaležni, da jih je sprejela pod svoj gostoljubni krov. Te je treba ločiti od onih, ki če že podarijo prispevek slovenskemu društvu, podarijo to iz svojih specialnih osebnih motivov.

H koncu moramo še izrečno poudariti, da Orjunaši niso bili vabljeni k ustanovnemu zboru zadruge! Torej ni treba s pomočjo laži zafrcavati. Pa če bi prišli, Nemca gotovo ne bi bili volili predsednikom. Pa bi bili vseeno prišli, ko se ne bi bili zanašali na narodno zavednost posameznega starega Zupanca. Skrajno tankovestni so morali biti tudi tisti, ki so kljub temu, da so imeli v svoji sredini strokovno naobrazenega kmetovalca, izvolili Nemca predsednikom. Včasih se je ljudem, ki so radi ljubega denarja svoj rod zametavali, pravilo, da so renegati, izdajice in enako. Ali se ti časi vračajo. Toda, dosti za danes! Če se še oglašajo kdo in kritizira narodno delovanje tega ali onega moža, nam bo prav, pa če bo tudi napadeni Orjunaš, kajti ničesar drugega nam ne manjka v toliki meri, kakor narodne samozavesti.

Kdor tu greši, ga bomo napadali brez ozira na levo ali desno! Bodimo vsaj tudi tu tankovestni.
Napadeni Orjunaš.

Tužni glasi.

Zopet proces proti slovenskemu društvu v Italiji. Decembra meseca 1926 se je ustanovilo v Ponikvah pri Avberju na Krasu mladinsko prosvetno društvo. Ko se je nato vršil sestanek, kjer so se člani pomnili o pripravah za malo dramatično igro, je karabinjerski brigadir iz Štaniela smatral to za nedovoljen sestanek in poslal ovadbo v Sezano. V soboto so se morali člani društva zagovarjati radi prestopka proti novemu policijskemu zakonu. Pri razpravi se je pokazalo, da je bilo društvo pravilno ustanovljeno. (ob tej priliki povdarjamo, da kulturna in civilizirana Italija še danes nima društvenega zakona, ki bi urejeval ustanovitev in delovanje društev. Pač pa ima najstrožje policijske odredbe proti delovanju društev) in da so se društveni člani pravilno sestali in razsodba je morala, naravno, biti oprostilna. Štanijski karabinjerski brigadir pa je za eno blamažo bogatejši.

Balilska slavnost se je vršila 3. t. m. v katedrali sv. Justa v Trstu. Blagoslovil so prapor balilskih pionirjev. Blagoslov je podelil župnik Just Buttignoni, ki je po »Piccolu«

Hip, huj, osliček ti verni čuj!
naj vlada bo radikalna ali antiparlamentarna,
da le naša bo gospodščina, dežela
Štajerska in Kranjska.

Vojvoda KOSTA PEČANAC:

ZAKAJ SEM JUGOSLOVEN IN ZA UJEDINJENJE VSEH JUŽNIH SLOVANOV?

Neštetič so me znanci in prijatelji podobno izpraševali, nešteto se jih je čudilo mojemu Jugoslovenstvu. Niso se mogli nikdar predstavljati mene, rojenega v zibelki srbske kulture, med visokimi Dečanami in Peško Patrijarhijo kot Jugoslovca.

Prepričan sem, da vsi oni, ki so le to izpraševali — nimajo globjega vpogleda v našo bodočnost, srečo svojo in vsega Slovanstva.

Jugoslovenska ideja je vzklila v meni že v dobi četovanja leta 1904., 1905. in 1906. Njen začetek datira od leta 1904., ko smo skupno z Bolgari nastopali proti turškemu imperiju in

katero sem se oduševil in boril. Mnogi moji bratje Jugoslovenci bi živeli in uživali srečo in blagostanje svojega naroda in dela.

V balkanski vojni se je jugoslovenska ideja zopet okrepila. Pakt in zveza z Bolgarijo proti Turkom predočila sta lepo perspektivo jugoslovenske solidarnosti.

Po svojem četovanju sem se po bližje spoznal z omladino okrog »Slovenskega Juga«, kateremu je stal na čelu veliki pobornik Jugoslovenstva pok. Ljuba Jovanovič-Čupa. V meni se je tedaj še bolj utrdila vera, da sem na pravi poti. Tedaj sem se definitivno oklenil ideje Jugoslovenstva kot svoje nacionalne vere. Kot je znano nisem tudi v času svojega četovanja kaznoval onih Slovanov, ki so radi tujih vplivov in agentov pozabili na svoj narod in mu škodovali.

Po mojem prepričanju bi morala svetovna vojna dovesti do ujedinjenja vseh Južnih Slovanov, dasiravno je Bolgarija pod vplivom dvorske kamarile in tujih politikov zahrbtno napadla svoje brate. V svojem na-

cionalnem delovanju sem imel največ spopadov in borb z Bolgari. A to me ni uplašilo, da bi odstopil od svojega jugoslovenskega prepričanja. Ne! Ravnal sem se po Kristovem izreku: Odpusti jim, saj so zaslepljeni!

A kako smo si mi sami zamišljali idejo Jugoslovenstva? Odločno podčrtavam: največji greh in najmočnejši udarec našemu Jugoslovenstvu je bil ta, da se je po sklepu Vidovdanske Skupščine nazvala naša Kraljevina: Srbov, Hrvatov in Slovencev! — Iz enega brata in enega naroda so napravili tri! Koliko časa bo preteklo in kdo bo to kardinalno pogreško narodnih poslancev, nastalo iz osebnih ambicij popravil in nadomestil z briljantnim imenom in sintezo edinstva: Jugoslavijo. Upam, da čas ni več daleč!

Zgodovinarji in poborniki Jugoslovenstva trdijo da smo eno. Ko sem potoval po Hrvatski, Dalmaciji, Liki in Sloveniji, sem se uveril, da smo stvarno en narod istih težni, idealov in istih želja.

(Dalje.)

Dr. OETKER-
JEVIM
BACKINOM
Najboljše in preizkušene recepte pošilja na željo brezplačno in poštino prosto
Dr. OETKER, d. z o. z.
MARIBOR.

in »Popolna ob tej priliki sledeče govori: »Ni se moglo dobiti bolj vrednega prostora za razvitje fašistovskega prapora, kakor našo katedralo, kajti vsaka stvar govori tukaj o Rimu, od ruševin temelja pod zvonikom do samega mučenika sv. Justa, ki je bil rimski patricijski mladenič. Prapor ne sme biti samo paradno znamenje, temveč mora biti po ukazu »Vodje« znak dela, učenja in discipline. Knjiga in puška, evo vam simbol pravega fašista, toda začasno je za Vas knjiga, puška pride kasneje. Sedaj vršite svojo dolžnost s tem, da se učite. Prapor je vojaški znak, radi tega znak discipline in uboganja, uboganja staršev in predstojnikov. Ako boste tako ravnali, boste izpolnjevali božje zakone in boste izpolnjevali svojo dolžnost do kraja, Vodje in domovine. In v imenu Boga, kralja in Vodje blagoslovjam Vaš prapor.«

Gospod župnik so zelo tepo govorili! Po njegovem mnenju ga ni pripravnejšega mesta za razvijanje praporov Mateotijevih morilcev in ubijalcev v slovenskih cerkvah, kakor cerkve rimsko-katoliške veroizpovedi. In pri nas hočejo pravoverni še vedno z vsemi silami dokazati, da leži med Vatikanom in palačo Chigi nemremostljiv prepad. Resnica je, da je don Sturza moral iti! Ostali pa so ultrafašistiški mons. Justi Battignonji, ki danes v cerkvah v imenu Boga in Duceja blagoslovljajo one prapore, pod katerimi se zbirajo morilci in najzagrizenjši sovražniki načela: In mir ljudem na zemlji!

Slovani pod Italijo ne smejo imeti radio-aparatur. S kr. odlokom od 3. sept. 1926 je odredeno, da je na vsem ozemlju, kjer bivajo kompaktno Slovani, prepovedano instalirati sprejemne radio-aparate brez predhodnega dovoljenja vojaške in politične oblasti. Ta prepoved velja za vse one občine, kjer je bila z ne-

kim zakonom ukinjena prava lastniška pravica, kjer namreč ne sme lastnik ne prodajati, ne odstopati zemljišča, ne stavb, ne zidati hiš ali drugih poslopij, ali posekati dreves ali pogozditi svojega zemljišča brez predhodnega dovoljenja Italijanov.

Da ne gre pri tem za vojaške ukrepe, je jasno iz tega, ker ne veljajo te odredbe niti za Reko in Zader, ki sta pravzaprav obdana od Jugoslavije.

2. marca t. l. je bil odlok predložen rimski zbornici, da ga je spremenila v zakon. Poročevalec je bil prosluli Dalmatincev-hujskač Dudan. V svojem govoru je odkrito priznal, »da so vzroki oportunistični narekovali posebne odredbe glede okrožnih sprejemnih radio - aparatov.« »Toda poleg teh je nadaljeval poročevalec Dudan, recimo policijskih bdredb, ki so morda bile potrebne, je neobhodno potrebno preprečiti vsako neitalijansko n tu pa tam tudi morda celo protiitalijansko propagando zunanjih oddajnih postaj z večjo oddajno energijo, kakor italijanske postaje, ki so danes prešibke in pre malo številne, da bi jih lahko slišali ob severni državni meji in ki tudi v umetniškem oziru niso take, kakor jih zahteva italijanska kultura, in ne na taki višini, da bi tekmovali z drugimi oddajnimi postajami.«

Sicer morajo biti fašistijski poslanci v rimski zborniški kašarni pravi tepci, da mirno poslušajo tako čukanje, kakor je ono o prešibkosti italijanskih postaj, katerih bojda po Dudanovih informacijah ni moči čuti do severne meje. Saj je slehernemu radio-amateurju znano, da se čujejo italijanske postaje Roma, Neapoli, Milano celo prav izborno na Dunaju in Monakovu ter še severneje. Izgleda, da civilizirani italijanski narod skoro ni vreden Marconija.

Streljačke družine.

Nove Streljačke družine se snujejo v Žuzemberku, in sicer tako zaprtih Jesenicah. Strelski pokret, pred kojim imajo osobito mnogo strahu zapadni sosedje, pronicava vedno bolj v široke narodne mase.

Streljačka družina Ljubljana je priredila 24. aprila celodnevno terensko vežbo v okolici Medvod.

Udeležba strelcev na vežbi je bila prav zadovoljiva in je pokazala, da se nove formacije občanorodnih streljaških družin zelo intenzivno pripravljajo za svoje velike cilje.

Streljačke družine Zagorje, Mirna in Trbovlje prirede za nedeljo, 8. maja letenske vežbe na Kumu pod vodstvom svojih oficirjev.

Naš pokret.

Spominsko proslavo v počast Zrinjskega in Frankopana je priredila Orjuna Split na nedeljo dne 1. maja. Glavni govornik je bil brat dr. Ljubo Leontič.

Delavske Orjune v Dalmaciji nastopajo vedno odločnejše v borbi za pravice nacionalistično orientiranega proletariata. Dosegle so že par znatnih uspehov v korist delavskih mas. Sedaj se pripravljajo za samostojen nastop pri volitvah v splitsko delavsko zbornico, pri katerih imajo zelo lepe prognoze za uspeh. Imenom slovenskih Orjun pozdravljamo to akcijo dalmatinskih bratov v veri, da bodo uspehi njihovega dela odprli oči i onim, ki še danes ne morejo pojmiti, da leži spas jugoslovenskega proletariata samo v socialnih akcijah z nacionalistično podlago.

Orjuna Okrug je priredila lepo uspeli zbor, na katerem sta govorila podpredsednik Direktorija Niko Bartulović in Milivoj Zile, oblastni čelnik. Okružani so s tem zborom dokazali, da se ne dajo terorizirati in da vedo, kje jim je mesto v borbi za veliko Jugoslavijo, močno na znotraj in zunaj.

Za razširjenje našega lista! O potrebi »Orjune« in njeni veliki važnosti za orjunaški pokret v Sloveniji ni potreba podrobneje razpravljati. Na naših prijateljih je le, da podpro njeno izhajanje z nabiranjem novih naročnikov, katerih število danes daleko ne odgovarja oni višini, katero bi lahko doseglo. Ako nabere sleherni Orjunaš vsaj dva nova naročnika, pa bomo dosegli uspeh, ki bo omogočil zopet znatno povečati izdajanje našega glasila, ki se mora boriti z neprestanimi finančnimi težkočami.

Orjunaši! Sporočajte uredništvu »Orjune« vaše želje in nasvete, sporočajte nam tudi vašo kritiko in priporočila, tičeče se lista. Za vsak nasvet vam bomo hvaležni in ga upoštevati, kolikor bo mogoče.

Sporočajte nam tudi vesti iz vaših krajev, ker le z vašim sodelovanjem bomo dvignili list po pestrosti in vsebinskem bogastvu.

RADIO aparate in material

edino pri

FRANC BAR, Ljubljana.

Kronika.

stali »patrioti in narodnjaki« Sele po letu 1918.

O Italijanskih vojnih pripravah v Julijski Benečiji so prinesli nekateri jugoslovenski listi zelo interesantne in dokumentarčne ugotovitve, ki so izzvale pozornost najširših krogov. Kakor je sicer priporočljiva pozornost našega novinarstva za vse dogodke, ki se odigravajo onkraj Snežnika, tako pa morajo uredniki teh listov pri objavljanju raznih tovrstnih senzacij dobro pretehtati material pred objavo, ker nikakor ne gre, da bi mogla pasti na nas samo senca suma, da se pri objavljanju tega materiala poslužujemo italijanskih metod. To velja zlasti za novinarske kolege v Zagrebu!

Koroški narodni borec, župnik Anton Gabron je izdihnil svojo blago dušo in odšel s te zemlje poln globoke žalosti nad domovino, ki pušči umirati svoje najboljši sinove v pozabljenju, ker jo niso goljufali in izdajali v njenih najdražjih dneh. Orjuna je nad smrtjo drugega prijatelja in soborca za neodrešene brate onkraj Karavank, globoko užalostena in si ga bo za vedno ohranila v svetlem spominu kot vzor možanarodnega borca, ki mu je blaginja države nad vse!

Iz dni, ko so služili naši prijatelji Srbov še cesarju in Avstriji... Na Balkanu se je pričel boj za osveto in pravico. Na eni strani prodirajo avstro-ogrške in nemške čete, ki so že zasedle Beograd in Smederevo ter terjajo od Srbov zadoščenje za sarajevsko žaloigro, proti Knjaževu so začeli z napadi Bolgari, ki zahtevajo obračun radi bitke pri Bregalnici. Velikopotezna akcija ima pred očmi v dolini Morave železnico Beograd-Niš, od tu Sofija-Carigrad...

Srbi se baje pripravljajo na obupen odpor, na pravo ljudsko vojsko, v kateri bo sodelovalo vse prebivalstvo... Srbiji proti pogin radi njenega večnega hujskanja in ruvanja v Evropi. Najtežji obračun mora biti tam, kjer sta padli prvi žrtvi sovražnega ščuvanja in spletkarjenja. Rуска zvezda je vsled velikih porazov od maja do oktobra otemnela, zaščitnica protiaustrijske politike na Balkanu je oslabela, njena varovanka je navezana sama nase...

Tako so pisali današnji zaščitniki prestola in države leta 1915. v »Ilustriranem Glasniku« št. 8, stran 77. In valili krivdo za svetovno vojno na izmučeno, za osvobojenje Jugoslovenov se borečo Srbijo. Danes pa so vsi ogorčeni, če jim nihče ne zaupa v Beogradu in če so jih postavili čez noč pod kap. Gospodje niso krivi framacioni, da v Beogradu ve poslednji otročaj, kdo in kaj ste! Vaša dela in besede izgovorjene in zapisane govore, kdo so bili tedaj, ko so vstajali iz krvavih srbskih tal temelji današnje države oni, ki so videli v pogaženju jugoslovenskega Piemonta »najtežji obračun za tam, kjer je padla prva iskra svetovnega požara«.

Da! »Železni obroč naših čet se nikjer ne da stisniti!« in »Srbska zvezda se bliža svojemu zatonu.« In Slovenci smo bili v tistih dneh le grenadirji, habsburška avantgarda, švabski bojevnik, zrel za kanonenfuter, hlapci, strahopetci in lakaji, ki smo z molitvijo sprejemali vsak dan krvavo bičanje...

Orjunaš, ki je izgubil službo z avtoritativno ob priliki zadnjih persekucij Orjunašev v Mariboru, prosi za kakršnokoli delo, da si zasluži vsaj vsakdanji kruh. Naslov pove uredništvo »Orjune«. Bratje, pomagajte bratu v bedi, ki mora trpeti zavdlo denuncijantstva naših skupnih sovražnikov in ker se bori za isto idejo, kakor Vi vsi!

Velike protitalijanske demonstracije se bodo vršile v nedeljo 8. maja na Dunaju zaradi italijanskih nasilij v Južni Tirolski. Italijani delajo na zaobročenju naše zemlje, pri tem pa pozabljajo, da nismo sami in da se vedno bolj zblizujejo po njihovem imperializmu ogroženi.

Diplomatske potne liste izdaja naše zunanje ministrstvo tudi soprogram ministrov, ki potujejo na »oddihi« v Opatijo. Italijani pa so Bogu hvala vendar tako brezobzirni, da nimajo respekta celo pred diplomatskimi potnimi listi in da imejteljice le teh tudi prav po notah šikanirajo.

Orjuna ljubljanske oblasti so razpustili, ker je »sodelovala« pri znanem spopadu v Prešernovi ulici, pri katerem ni bilo niti enega Slovence. V Šibeniku pa so se postavili Hrvatski Sokoli po robu policiji, orožništvu in vojski ter izzvali krvavi pre-

tep. Sedaj bomo imeli priliko videti dvojno garnituro pravičnosti, ker vemo že v naprej, da pojde policija mirne duše preko spopada in da ne bodo niti poizkusili razpustiti Hrvatskega Sokola. Ja pač tako v tej zemlji, da lahko delajo bivši avstrijski konjički oficirji vse, dočim bi morali hoditi borci s Kajmakčalana in oni, ki niso segnili po avstrijskih ječah, po njej kot brezpravna helotska raja.

Juvanove zmečkane prste so po dolgem času privlekli zopet na dan z »maskiranimi rablji« dični »Slovenčevci«, ki so se to pot zopet strašno skokodajali nad Orjuno, kot nositeljsko neredov in pobojev pod vladjo P. P. Kar se tiče Juvanovih prstov se bom še gofovo videli z blagimi obrekovalci pred sodiščem, ker je moči tiskovne tožbe vložiti tekem enega leta. In v tej dobi upam, da bo i razpuščena Orjuna ljubljanske oblasti, kateri je danes dobri »Slovenčevci« naprtli to rabeljsko početje, zopet v stanu tirati končno pred sodišče one, ki jim zmečkani Juvanovi prsti ne dajo spati. O mirnem stanju pod Uzunović-Koroščevo vlado pa najlepše govore bitke med Orli in Hrvatskimi Sokoli v Hercegovini, kjer so menda z žegnanom vodo in kadilom spravili na oni svet onega mrtvega Hrvatskega Sokola.

UJU. Na razna vprašanja z vrst naših prijateljev med deklarasi in »Edinjaši«, da li smo se mislili opredeliti pri objavljanju člankov o UJU, za katero izmed prizadetih grup, izjavljamo, da smatramo ves spor za interno učiteljsko stanovsko zadevo, katero bo to vedelo pač rešiti po svoji uvidevnosti. Da pa smo priobčevali članke antideklarasično usmerjenega učitelja, je pripisovati to našemu načelu, da ima v »Orjuni« kot neodvisnem glasilu vseh Orjunašev pravico iznesti svoje nazore k posameznim pojavom v naši zemlji sleherni pravi in zaslužni Orjunaš. In kakor smo priobčili članke antideklarasi — učitelja nacionalista, tako bomo objavili tudi napovedani nam članek deklarasi nacionalista, čim ga prejmemo. Na ta način bomo dali na nevtralnem pozorišču priliko obema grupama, da izneseta svoje pro in contra argumente. Sedbo pa si bo potem lahko po obojestranskem glasu znova ustvaril vsakdo sam. Toliko v poljasno in ravnanje enim, kakor drugim!

Sedež T. P. D. misliljo prenesti v Beograd? Skoro istočasno z napovedjo Angleške družbe svinčenih rudnikov v Mežici, da se misli preseliti v Zagreb, kjer se nadaja plačevati manjše davke nego v Mežici, krožijo i glasovi, da se misli preseliti centralno vodstvo T. P. D. v Beograd. Mislimo pa, da se bo T. P. D. i to pot premislila prenašati svoj sedež v Beograd iz Ljubljane, ker bi bila tam poleg davkarje izpostavljena še vse drugim vijakom, ki bi znali iztisniti iz nje lepe dinarje, katere lahko danes meče na svoje račune dobičkov.

† Jakob Aljaž. V Dvojem na Gorjskem je izdihnil v 82. letu starosti znan skladatelj, planinec in planinski pisatelj župnik Jakob Aljaž. Rojen je bil dne 6. julija 1845 v Zavrhu pri Smledniku. Gimnazijo in teologijo je študiral v Ljubljani, na Dunaju pa klasično filologijo. Kot svečenik je služboval po raznih župnijah ljubljanske škofije, dokler ni zagospodoval v obsežnem dovškem župnišču, kjer je dušebrižil več desetletij. Kot velik prijatelj narave se je oklenil z vso ljubeznijo turistic in posvetil posebno pozornost Triglavu, ki je bil dotlej poznan le v ožjem krogu planincev in grozil postati spričo sistematičnega dela nemških alpskih klubov — nemška gora. Odkril je slovenskemu ljudstvu lepoto Triglava in ga istočasno očeval pred nakanami tujecev ter že ogroženo slovensko posest na Triglavu toliko utrdil, da je postal Triglav upravičeno simbol nepremagljivosti Slovanstva.

Poleg planinstva se je pokojni pečal i s skladateljstvom ter utrl slovenski pesmi narodno in umetno pot v najširše narodne sloje in posredno i v svet. Blagemu narodnemu in nadvse zmernemu svečeniku bodi zemljica lahka ob vzočju naših gora, za katere je živel in delal, dokler ni omahnil ves izmučen k poslednjemu snu.

Ljubljana, klonija Italije! Kdor tega ne verjame, naj se potruži k nekemu ljubljanskemu trgovcu v centru mesta in naj kupi razglednice, katere mu bo zavil v papir, na kojem stoji to-le besedilo: »Che tutti sappiamo che la cartolina ilu-

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

Najboljša krema za čevlje

katera je hotela skupno z nekim akademikom položiti venec z znakom sovjetske republike in napisom: »Živela komunistična stranka v Ljubljani«. Nismo sicer v principu proti polaganju venecov žrtvam proletarskih borcev, vendar mislimo, da ni potreba udeleževati se takih manifestacij državnim nameščencem, posebno še z ozirom na uradniški zakon.

Jurjevanje na Gradu. Podružnice C. M. D. prirede dne 8. maja običajno Jurjevanje na ljubljanskem Gradu. Posetite vsi prijatelji družbe in zavodni Jugoslovenci to narodno prireditev. — Za zabavo in dobro postrežbo preskrbljeno.

Orjuna je priredila krasno uspeli shod v vasi Pečenjevca pri Leskovcu, na katerem so orjunaški delavci razložili zbrani masi naroda namene in cilje Orjune. Narod je pazljivo poslušal izvajanja govornikov in odobral enodušno. Po shodu se je izvršilo konstituiranje pripravljalnega odbora za ustanovitev Orjune Pečenjevca.

Modesalon Frida Novak, Marburg a/Drau, Burggasse Nr. 32 in slovenski prevod. Tako se glasi reklama na papirnatih vrečicah navedene modistke. Zato jo priporočamo jugoslovanskim nacionalistom kar najraje.

Italija ima najhitrejšo torpedno rušilce. Pred nedavnim je bil v Neaplju spuščen v morje torpedni rušilec »Crispi«, kojega turbine morejo proizvajati

40.000 HP.

Brzina, katero doseže ta torpedni rušilec znaša okoli 40 milj na uro. Tako se pripravlja Italija na suhem, morju in zraku za bodočo vojno. In mi?

ZRNA.

Jadranska straža v Tuzli je imela svoj redni občni zbor, katerega se je udeležil

en sam član.

Ko so povprašali Tuzlane čemu so napram Jadranski straži tako malomarni, so le ti junaško odgovorili:

»Italijani ne bodo mogli do Tuzle z ladjami nikdar in se jih zavoljo tega prav nič ne bojimo. Ako bodo hoteli peške do Tuzle, potem pa bomo sklicali že še pravočasno skupščino, na kateri bomo odločili kako in kaj storiti proti italijanski invaziji.«

»Popolo d' Italia« se mrda nad poletom naših avijatikov v Indijo in prikazuje ta polet kot nekaj za Italijane vsakdanji posel ter seveda istočasno obdaja de Piareda z aureolo moža, ki mu ni primere. Jugoslovenci smo skromen narod, vendar pa se zanašamo toliko na naše mlade mišice, da vemo, da bi od 100 naših pilotov izvršilo najmanj 99 taisto opravilo, kakor de Pinede, če bi imeli na razpolago onih 7.000.000 lir, katere je sprejel od Musso linija.

Različne cene. Dve državni bolnici kupujeta za pranje perila milo iste kvalitete, ali ne iste cene. Dočim ga plačuje ena po devet dinarjev kilogram, ga druga kupuje po sedemnajst dinarjev.

Odobrenje za izplačilo dolžnih zneskov pa daje ena in ista oseba!

Italijani so pokupili na Dunaju vse še razpoložljive karte Albanije, najsi imajo že od leta 1920. originalne litografske kamne za moderne

avstrijske karte Albanije, katere so zrisali avstrijski oficirji za okupacije Albanije. Ne vemo, da li bodo te karte tudi služile italijanski vojski pri njeni kulturni misliji v Albaniji. Dobro pa vemo, da bodo i brez njih tisto uro, ki pride, našli pot do morja in da tedaj ne bodo imeli niti časa s karto bežati tja odkoder so se priklatlji osvajat Balkan.

»Dinamit« je naslov najnovejšemu delu protialkoholne tendence, katerega je spisal župnik Mrkun. Kot prijatelji naroda se strinjamo z njegovim delom, priporočamo mu pa samo, da pošlje vsaj 10 kg tega »dinamita« v poznano blagoslovljeno žganjarno na Gorenjskem, kjer se skuha relativno skoro največ žganja. Morda bo ta pošiljatev kaj zalegla in dvignila blagoslovljene kotličke iz njihovih tečajev in zbudila velikega žganjekuhca, da se bo spomnil, da za pobijanje alkoholizma ne velja toliko citirani izrek: »Ne glejte njih dela, nego poslušajte in ravnajte se po njihovih besedah!«

Dobri in za finančne ministre nadvse primerni kandidati so nekateri sreski poglavarji, ki izkazujejo pri letnih obračunih velike plus salde, tako, da so izdali mnogo več, kakor so sprejeli od države...

Zalibože je teh poglavarjev le malo število...

V Novem Sadu imajo Jevreji neko zelo ugledno rojakinjo, ki preskrbuje svojim rojakom pri Ministarstvu unutrašnjih dela domovinske liste za ceno 10.000 do 50.000 Din.

Naši Primorci, ki so zaprdsili za jugoslovensko državljanstvo pa čakajo na rešitev prošnje že kar po par dolgih let in ne dobe niti pozitivnega, niti negativnega odgovora.

Stara pesem. Neko delniško društvo v Dalmaciji je odpustilo pred nedavnim 11 naših delavcev. V službi pa je pridržalo seveda vse tujerodce. Ta družba sprejema letno 500.000 Din državne subvencije.

Večna luč in pozabljenih 4 milijone dinarjev. Človekoljubni Angiež sir Artur Markham je že pred leti nabral med rudarskimi podjetniki, ki so med vojno zaslužili velike vsote na račun vojnih dobav tudi za naše vojne invalide razmeroma velik znesek 4 milijone dinarjev in istega izročil jugoslovanskemu poslanstvu v Londonu, da ga izroči pristojnemu mestu. S tem denarjem je istočasno izročil tudi posebno prižgano rudarsko svetilko s katero je nabral med rudarskimi podjetniki, prispevke za invalide in prosil, da se ta svetilka obesi na primerno mesto.

Te dni je po nalogu sir Markhama potovala njegova hči po naši državi in se končno oglasila i v Beogradu z vprašanjem, kako in za kaj so porabili poslani denar in kje se nahaja denarju priložena svetilka. Seveda ni takoj nihče ničesar vedel in se je pričelo po »nadležnih mestih« veliko dirkanje za svetilko in denarjem. Po dolgem iskanju so najpreje našli svetilko v splošni bolnici, kjer gori vedno pred neko ikono. Težje pa je bilo najti denar, o katerem ni vedel nihče ničesar. Organiziran je bil ves upravni aparat in končno so jeli švigati celo brzozavi med Londonom in Beogradom, da se na podlagi zapiskov jugoslovanskega poslanstva dožene, komu je bil denar izročil. Potem šele, ko so zaslišali moža, ki je denar sprejel, so se gospodje spomnili, da leži v Hipotekarni banki naloženih nekaj 4 milijone dinarjev, o katerih pravzaprav nihče ni vedel, komu pripadajo...

Kaj si bo mislil sir Markham po tej naši klasični vzorni administraciji in računovodstvu, si ni težko misliti. Več kakor gotovo pa je, da prihodnjic najbrže ne bo več zbiral zlatih funtov za jugoslovenske invalide.

»Rabeljska banda« smo poštenemu »Slovencu«, ker nismo licemerci kakor je on, ki je prosil vdano gnadjivo habsburško gospodo za to, da je smel hujskati na boj proti bratom Srbom in dinastiji Karadjordjevičev. Sedaj, ko so gospodje postali stebri države, pljujejo na nas in primerjajo svoje male osebe z nami razbojniki in cestinarji, ki smo se pregrešili samo zato, ker smo jim postavili v najstrašnejšem trpijenju kamen, na katerem danes oni tako ponosno sede. Gospodje, le psujite in udarjajte izza plotov. Poznamo vas vse do kosti in vidimo vam do dna vaših črnih duš. In motite se, če mislite, da nam bo pošlo potrpljenje takrat, kadar se bo vam hotelo nas strpati v zapore. Mi smo preživeli svetovno vojno v jarkih ali pa v kazematah in tam smo se marsikaj naučili, kar bomo še vse lepo praktično izvedli, ko bo sinila prava ura. Nas »rabljive« ni v resnici mnogo. Potrudi se bomo, da vas v vašem pričakovanju ne razočaramo, ko se bomo gledali iz oči v oči v uri, ko ne boste nosili vaših maziljenih trebihov po svetu in pozivali nas, da se

bijemo za domovino, v kateri boste potem zopet vi pasli svoje gnadjive trebuhe.

Samo enkrat je bilo naše srce prepoino vseodpuščajoče ljubezni. Odslej ne bo nikdar več. Kamenje in blato, s katerim nas danes obsipate, ker nosimo med brate ljubezen, se bo še vsulo nad vaše maziljene glave in tedaj bomo videli, kdo bo klonil tilnik.

Znižanje železniških tarif obljublajo neki glasovi iz Beograda. Iz dosedanjih izkušenj vemo, da nam to znižanje obljubujejo že tretjo pomlad, in da je po vsakokratnem sprejemu proračuna utihnila ta govornica.

Ni nam na tem, da li nas je malo in če stoji mase pod vplivi drugih činitelev. Jugoslovenstvo nam je sedaj za enkrat najvišja dosegliva točka. Koliko zmoremo navzlic manjšini v kateri živimo, pa smo že dokazali in končno hodimo boreč se za Jugoslovenstvo samo po potih, po katerih so korakali naši najboljši in največji. Prišel pa bo dan, ko bomo postavljene cilje dosegli in tedaj bo stal pred nami nov še večji — Slovanstvo — z njegovo zgodovinsko misijo.

Književnost.

Goriška Matica, književna zadruga v Gorici (Julijski Krajini), izda za leto 1928. sledeče knjige:

1. Kalendar za leto 1928. 2. Gabrijel Majcen: **Zgodovina naših domačih živali in pitomih rastlin.** 3. Slavko Slavec: **Župan Žagar**, povest, ki se godi za časa vojnih dni v goriški okolici in opisuje trpljenje naših ljudi med vojno. 4. Dr. Just Vačar: **Zdravje in holecen v domači hiši**, zdravniška knjiga, II. del. Kot izredno izdanje izide še France Bevk: **Znamenja na nebu**, zgodovinski roman iz 14. stoletja.

Članarina za Jugoslavijo znaša 25 Din; kdor hoče še Bevkov roman »Znamenja na nebu«, doplača 10 Din.

Knjige izidejo početkom oktobra t.l. Lanski knjižni dar Goriške Matice je bil sprejet z največjim zanimanjem in navdušenjem; dokaz temu, da so knjige Goriške Matice za 1927. leto popolnoma pošle. Pripravljeni smo, da bo tudi letos za knjige veliko zanimanje in povpraševanje. Rok za prijavo članov Goriške Matice za leto 1928. je določen za Jugoslavijo do 30. junija t.l. Prijave sprejema poverjenik Goriške Matice za

Zdrav duh u zdravom tijelu!

Postizava se najsigurnije upotrebom originalne

„BRAZAY“

FRANCUSKE VINOVICE.

Dobiva se svuda.

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja tužno vest, da je njega častni član, gospod

Jakob Aljaž

župnik na Dovjem, duhovni svetnik, imejtelj reda Sv. Save III. reda itd.

dne 4. maja mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši na Dovjem v soboto ob pol 11. uri dop. Našega prezasluznega prvoboritelja za slovensko planinstvo, ki si je stekel nevenljive zasluge za Slovensko planinsko društvo, ohranimo v častnem spominu.

V LJUBLJANI, dne 6. maja 1927.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24

„SAVA“

opće osiguravajuće dioničarsko društvo u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov: Prva hrvatska štedionica, Hrvatska eskomptna banka in Srpska banka d. d. u Zagrebu, Jadransko-Podunavska banka d. d., in Zemljaska banka d. d. v Beogradu, ter Zemljaska banka za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu je prevzela v kraljevini SHS elementarna zavarovanja obće zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu. Lastni družbeni jamstveni fondii brez garancij bank-ustanoviteljje okroglo 30 milijonov dinarjev. **Generalno zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani, Sv. Petra c. 2** posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„CABA“

опче осигуравајуће дioniчарско друштво у Загребу